

Силабус освітнього компонента Програма навчальної дисципліни

Основи програмування інженерних задач в енергетиці

Шифр та назва спеціальності
142 – Енергетичне машинобудування

Інститут
ННІ Енергетики, електроніки та
електромеханіки

Освітня програма
Енергетика

Кафедра
Турбінобудування (122)

Рівень освіти
Бакалавр

Тип дисципліни
Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр
2

Мова викладання
Українська,

Викладачі, розробники

Авдєєва Олена Петрівна

olena.avdieieva@khpі.edu.ua

Кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри турбінобудування
НТУ "ХПІ"

Автор понад 20 наукових та методичних публікацій.

Курси: "Основи програмування інженерних задач в енергетиці",
"Проектування систем вентиляції і кондиціонування промислових
приміщень", "Комп'ютерне моделювання процесів в енергетичному
обладнанні", "Теплообмінне обладнання ТЕС", "Системи твердотілого
проектування".

[Scopus profile](#)

[Google Scholar](#)

[ORCID](#)

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс "Основи програмування інженерних задач в енергетиці" розвиває знання та навички, необхідні для підготовки інженерів, яка відноситься до блоку спеціальної фахової підготовки та є основою для вивчення багатьох інших дисциплін. Основним завданням курсу є навчити студентів основам мови C/C++: використанню виразів, операторів, масивів та рядків, вказівників, функцій, структур, введенню-виведенню у консоль, файлового введенню-виведенню.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни "Основи програмування інженерних задач в енергетиці" є засвоєння необхідних знань з опанування теоретичними основами мови програмування C/C++ та набуття практичних навичок її використання під час розробки програм, заснованих на принципах структурного програмування.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Індивідуальне розрахункове завдання. Підсумковий контроль – екзамен.

Компетентності

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ФК 10. Здатність забезпечувати моделювання об'єктів і процесів з використанням стандартних і спеціальних пакетів програм та засобів автоматизації інженерних розрахунків, проводити експерименти за заданими методиками з обробкою й аналізом результатів.

Результати навчання

ПР 1. Знання і розуміння математики, фізики, тепломасообміну, технічної термодинаміки, гідрогазодинаміки, трансформації (перетворення) енергії, технічної механіки, конструкційних матеріалів, систем автоматизованого проектування енергетичних машин на рівні, необхідному для досягнення результатів освітньої програми.

ПР 2. Знання і розуміння інженерних наук на рівні, необхідному для досягнення інших результатів освітньої програми, в тому числі певна обізнаність в останніх досягненнях

ПР 7. Проектувати об'єкти енергетичного машинобудування, застосувати сучасні комерційні та авторські програмні продукти на основі розуміння передових досягнень галузі..

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні роботи – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного засвоєння дисципліни необхідно мати базові знання з математики на рівні середньої школи; основ програмування, алгоритмічних мов в обов'язку, передбаченому програмою випускних класів середньої школи; такої дисципліни як "Вища математика ч.1"

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методи викладання та навчання:

інтерактивні лекції з презентаціями, дискусії, практичні заняття, метод зворотного зв'язку з боку студентів, проблемне навчання.

Форми оцінювання:

оцінювання знань на практичних заняттях, експрес-опитування, онлайн-тести, підсумковий/семестровий контроль у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Навчальні матеріали доступні через Microsoft Teams.

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Лексична й синтаксична структури C/C++-програм. Ввід-вивід даних.

Структура типової програми на C/C++, директиви препроцесора, коментарі. Лексичні елементи мови C/C++: алфавіт, ключові слова, ідентифікатори, константи та змінні. Базові типи даних: цілі, дійсні, символьний, логічний. Поточкові операції в C/C++. Форматний ввід та вивід.

Тема 2. Основні оператори та операції C/C++. Прості математичні обчислення.

Оператор (команда), операція, вираз. Проста, складена, порожня команда, команда "кома". Команда присвоєння. Узгодження типів у виразах. Основні арифметичні операції. Унарні операції. Операції інкременту та декременту. Присвоєння суміщене з деякою арифметичною операцією. Основні математичні функції. Послідовність виконання операцій у виразах.

Тема 3. Засоби керування порядком обчислень.

Логічні вирази та логічні операції. Умовні оператори. Програмування розгалужень. Оператори вибору: умовний оператор if, умовна операція ?, оператор вибору switch. Вкладеність умовних операторів. Оператори переходу.

Тема 4. Оператори циклу.

Типи операторів циклу: оператор циклу з лічильником for, оператор циклу з передумовою while, оператор циклу з післяумовою do...while. Вкладені цикли. Використання управляючих операторів у циклах.

Тема 5. Масиви в C/C++

Поняття масиву. Одновимірні масиви. Оголошення масивів. Ініціалізація масивів. Багатовимірні масиви: оголошення та ініціалізація. Організація вводу-виводу масивів. Алгоритми обробки масивів.

Тема 6. Показчик.

Поняття покажчика та посилання. Динамічна пам'ять. Покажчики на масиви. Динамічні масиви. Покажчики на функції. Функції динамічного розподілу пам'яті. Проблеми, що виникають при роботі з покажчиками.

Тема 7. Функції.

Оголошення, опис, виклик функцій користувача. Глобальні та локальні змінні. Область видимості. Операція надання видимості. Рекурсивні функції. Передача покажчиків і масивів як аргументів функціям. Функції й покажчики функцій як параметри функцій. Функції зі змінною кількістю параметрів.

Тема 8. Рядки

Символьні змінні: опис та ввід. Побудова символьних рядків. Застосування бібліотечних функцій для опрацювання рядків. Проблема організації масиву рядків.

Тема 9. Файлове введення-виведення.

Файли і потоки. Стандартні функції відкриття та закриття файлових потоків. Режими відкриття файлових потоків. Стандартні файли введення-виведення. Читання і запис текстових файлів. Форматне введення-виведення даних. Стандартні потоки: зв'язок із консольним введенням/виведенням; перенаправлення стандартних потоків.

Тема 10. Структури та об'єднання.

Оголошення та ініціалізація структур. Розмір структури. Операція присвоєння для структур. Вкладені структури. Масиви структур. Оголошення та ініціалізація об'єднань. Звертання до елементів структур і об'єднань. Структури та об'єднання як параметри та результати функцій.

Теми практичних занять

Тема 1. Проста програма. Введення /вивід даних.

Тема 2. Обчислення арифметичного виразу з використанням стандартних функцій.

Тема 3. Вибір варіанта розрахунку. Використання операторів if, else, else if.

Тема 4. Циклічні алгоритми. Організація циклу за допомогою операторів while і do while.

Тема 5. Циклічний алгоритм. Організація циклу за допомогою оператора for.

Тема 6. Робота з масивами символів. Використання функцій getch(), putchar().

Тема 7. Робота з масивами символів. Використання операторів continue, break і функції switch().

Тема 8. Робота з рядками.

Тема 9. Робота з одномірними масивами. Організація введення/виводу елементів масиву.

Використання оператора циклу `for` для роботи з масивом.

Тема 10. Робота з одновимірними масивами. Обчислення максимуму, мінімуму, кратності елементів.

Тема 11. Сортування масиву.

Тема 12. Робота з двовимірними масивами. Організація введення / виводу елементів двовимірного масиву.

Тема 13. Робота з функціями.

Тема 14. Робота зі структурами.

Теми лабораторних робіт

Лабораторні роботи в рамках дисципліни не передбачені.

Самостійна робота

Навчальним планом передбачено виконання розрахункової роботи (Р). На початку семестру студенти отримують теми Р за номером варіанту або пропонують власні теми та погоджують їх з викладачем. Р виконується протягом семестру та захищається на заліковому тижні або екзаменаційні сесії. Студентам рекомендуються додаткові матеріали для самостійного вивчення та опрацювання.

Література та навчальні матеріали

Основна література:

1. Stroustrup B. The C++ Programming Language: 4th Edition, Addison-Wesley, 2013, 1368 p.
2. Lippman S. B., Lajoie J., Moo B. E. C++ Primer: 6th Edition, Addison-Wesley Professional, 2011. 992 p.
3. Schildt H. C++: The Complete Reference: 4th Edition, McGraw-Hill Education, 2002, 1056 p. Основи програмування .
4. Трофименко О.Г. С++. Алгоритмізація та програмування : підручник / О.Г. Трофименко, Ю.В. Прокоп, Н.І. Логінова, О.В. Задерейко. 2-ге вид. перероб. і доповн. – Одеса : Фенікс, 2019. – 477 с.
5. Пекарський Б.Г. Основи програмування: Навчальний посібник. Кондор, 2018. - 364 с.
6. Глинський Я.М., Анохін В.Є., Ряжська В.А. С++ і С++ Builder. -Львів: Деол, 2003.- 192 с 10
7. Ткачук В.М. Програмування на С++: Лабораторний практикум. Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2011.- 160с
8. ГрицюкЮ.І., Рак Т.Є. Програмування мовою С++ : навчальний посібник. - Львів : Вид-во Львівського ДУ БЖД, 2011. - 292 с.
9. Ю. А. Белов, Т. О. Карнаух, Ю. В. Коваль, А. Б. Ставровський. Вступ до програмування мовою С++. Організація обчислень : навч. Посіб - К.: Видавничополіграфічний центр "Київський уні верситет 2012. - 175 с.
10. Основи програмування на С++ [Електронний ресурс] : навч. посібник / О. О. Водка [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Електрон. текст. дані. – Харків, 2021. – 112 с.

Додаткова література:

1. Eckel B. Thinking in C++, Vol. 1: Introduction to Standard C++: 2nd Editio , i, 2000, 840 p.
2. Воловщиков В.Ю., Іванов Л.В., Рубін Е.Ю., Гончаренко Т.Г.. Мова С++ в програмуванні та комп'ютерних науках. – Харків: ФОП Мезіна В.В., 2017. – 280 с.

Інформаційні ресурси:

- 1 [Prometheus: CS50 Основи програмування CS50](#)
- 2 [C++ Language](#)
- 3 [C++ reference](#)
- 4 [C Programming and C++ Programming](#)

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

100% підсумкової оцінки складаються з результатів оцінювання у вигляді екзамену (40%) та поточного оцінювання (60%): 14 практичних занять (по 2,5%); розрахункова робота (25%).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

20.08.2023

Завідувач кафедри
Олександр УСАТИЙ

20.08.2023

Гарант ОП
Оксана ЛИТВИНЕНКО